

การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1

The Study of Problems in Teaching Visual Art in Elementary Schools

Under The office of The KhonKaen Education Service Area 1

นันทนัธร บรรจงปรุ (Nanthon Bunjongparu)*

จุมพล ราชวิจิตร (Jumphol Rajwijt)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 172 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือกโดยใช้ครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์เท่านั้นจำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมแล้วทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1

ปีการศึกษา 2550 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ทดสอบ ได้แก่ F-test และใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ในการทดสอบสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านไม่แตกต่างกัน โดยมีปัญหาในด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในด้านหลักสูตรมากกว่าครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การศึกษาสภาพปัญหา, สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์

Key words: Problems in Teaching Visual Art

*นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

The purposes of this research were to study visual art teachers concerning problem in teaching art and compare problem in teaching art in elementary Schools under the office of Khon Kean educational service area 1 in difference schools size.

The sample of this research were 172 teachers. Who were teaching visual art in semester 1, 2007 academic year by purposive sampling. The study was done under Survey Research. The instrument was a set of questionnaires concerning problem teaching visual art in elementary School which consisted of Likert Scale 5 rating. The statistical techniques used in this study were $\bar{X}$, S.D. , analysis of variance (ANOVA) F - test and used program computer.

The findings of the study were 1.) The teachers were teaching visual art in elementary School in difference school size had problem in teaching visual art from 4 items not difference, but in curriculum item was statistically significant difference at the level .05. 2.) The teachers in small school and medium school had problem in teaching visual art about the curriculum item more than the teachers in large school was statistically significant difference at the level of .05.

1. บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีผลกระทบมาสู่สังคมไทยอย่างมาก จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้แก่คนในประเทศให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และร่วมมือแข่งขันได้อย่างเหมาะสมทัดเทียม โดยยังสามารถดำรงความเป็นไทยได้ในประชาคมโลก (กรมวิชาการ, 2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวถึงการจัดการศึกษาในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและการศึกษาที่นับว่ามีความสำคัญมากที่สุดคือการศึกษาในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้และมีความเสมอภาคกัน เพื่อให้ประชาชนทุกคนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรมมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและสังคมได้ (เชษฐา ผาจันทร์, 2541) สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ถูกจัดให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงงามและมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรมและบุคลิกภาพ ช่างคิดช่างทำ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กิจกรรมศิลปะ โดยเฉพาะกิจกรรมที่จะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ ที่ให้เกิดแก่เด็กในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ รักความสะอาด รักความสวยงามและเป็นผู้มีรสนิยมที่ดี (กรมวิชาการ, 2542) ศิลปะช่วยให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงาน สร้างสมรรถภาพให้เด็กเกิดความชำนาญในการทำงานมีความคล่องตัวในการคิดและการแสดงออกในการสร้างสรรค์รูปแบบ เป็นคุณค่าที่ท้าทายและชี้ชวนให้เกิดความกระหายในงาน ให้มีความรู้สึกนึกคิดเกิดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ พัฒนาบุคลิกภาพเป็นกระบวนการต่อเนื่องรักการทำงานและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนสาระทัศนศิลป์ในโรงเรียน จึงเป็นลักษณะบูรณาการเข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นๆ มุ่งส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะอย่างเสรี เต็มความสามารถ ด้วยวัสดุ นานาชนิดอย่างหลากหลาย มีการประยุกต์วัสดุในท้องถิ่นมาใช้กับงานศิลปะอย่างเหมาะสม ครูต้องลดบทบาทของการเป็นผู้บอกหรือออกคำสั่งมาเป็นผู้คอยกระตุ้นช่วยเหลือและหาทางส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้แสดงออก ตามระดับอายุและขีดความสามารถ การสอนศิลปะจึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะการวาดเขียนและปั้นสลักเท่านั้น หากแต่ถือว่าสิ่งรอบตัวเด็กเป็นศิลปะ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2532)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าความสำคัญของสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ และการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ สามารถสรุปได้ว่า สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมแก่นักเรียน แต่สภาพการจัดการเรียนการสอนยังคงมีปัญหาอยู่มาก ส่วนใหญ่เนื่องจากครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถเฉพาะวิชา ไม่มีทักษะในการปฏิบัติ ไม่นำเทคนิคการสอนที่แปลกใหม่และเหมาะสม มาสัมพันธ์กับบทเรียน และ ไม่สามารถสร้างสื่อการสอนที่มีคุณภาพได้ การวัดการประเมินผลไม่ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นสาเหตุทำให้การเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ จากการจัดการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประจำปี 2548 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2548) โดยสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ อยู่ในร้อยละ 70.04 จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 75 เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2547 ลดลงร้อยละ 2.43 เพราะ เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรไม่ได้ผล การนิเทศภายในไม่จริงจัง ครูผู้สอนขาดความรู้ ไม่มีการติดตามผลจากฝ่ายบริหาร จากปัญหาเหล่านี้ชี้ให้เห็นชัดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ยังมีปัญหาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งปัญหาส่วนมากมาจากครูผู้สอนเอง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกวิธีแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จะไม่ประสบผลสำเร็จได้เลย จากเหตุการณ์และเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้พบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และศึกษาปัญหาการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ของโรงเรียนประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ให้มีคุณภาพบรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. คำถามการวิจัย

ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1

3.2 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research)

4.1 ประชากร ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 มี จำนวนทั้งสิ้น 236 คน ในจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 172 โรงเรียน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 172 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือกโดย ใช้ครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์เท่านั้นจำนวนโรงเรียนละ 1 คนรวมแล้วทั้งสิ้น 172 คน

4.3 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

4.3.1 สภาพปัญหาของครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) ปัญหาด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- 2) ปัญหาด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- 3) ปัญหาการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้
- 4) ปัญหาสื่อการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- 5) ปัญหาการวัดและการประเมินผลสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์

4.3.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

4.4 นิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ศึกษา

4.4.1 สาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ หมายถึง หมวดหรือวิชาศิลปศึกษาแต่ไม่รวมถึงวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ และในที่นี้ทัศนศิลป์หมายถึงศิลปะหรือศิลปศึกษาแต่ใช้เรียกหลังการปฏิรูปการศึกษาและถูกกำหนดให้ใช้โดยกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.4.2 สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคต่าง ๆ ที่ครู

ประสบจากการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2550 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แบ่งออกได้ดังนี้

- ปัญหาด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- ปัญหาด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- ปัญหาด้านสื่อการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
- ปัญหาด้านการวัดและการประเมินผลสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์

4.4.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น เขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง อำเภอพระยืน มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 172 โรงเรียน

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 ปีการศึกษา 2550 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสอนศิลปะของผู้ตอบแบบสอบถามเองซึ่งเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและการปรับปรุงในการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ที่สนองต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา และ ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert
3. สร้างแบบสอบถามปลายเปิดตามกรอบแนวคิดที่จะศึกษาทั้ง 5 ด้านตามปัญหาการสอนในสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์
4. นำแบบสอบถามปลายเปิดที่ได้มาเขียนเป็นข้อคำถามให้ครอบคลุม ตามกรอบแนวคิด นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความถูกต้องและตรงตามเนื้อหาแต่ละคำถามและปรับปรุงแก้ไขตามที่ยุติเยวชาญเสนอแนะ เช่น ภาษาที่ใช้ จำนวนข้อของแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ กับครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 จำนวน 30 คน 30 โรงเรียน

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อ และคะแนนรวมรายด้าน (Item-Total Correlation) ตามวิธีของ Pearson คัดเลือกคำถามไว้เฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.85 ได้ข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ จาก 69 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- รวบรวมรายข้อ ที่อยู่ ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
- ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ จาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงหน่วยงานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่งแบบสอบถามสำหรับครูหรืออาจารย์ผู้สอนในสาระทัศนศิลป์ทางไปรษณีย์
- ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองภายในโรงเรียนเขตอำเภอเมือง

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่ (Frequencies) หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาค่าเอฟ (F-test) และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทดสอบสถิติและแปลผลข้อมูล

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า ระดับปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 นำมาสรุปผลได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์โดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน โดยมีปัญหาในด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในด้านหลักสูตรมากกว่าครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย ระดับปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 นำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ศึกษาโดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา จะประสบผลสำเร็จได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ผู้เรียน ครูผู้สอน หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผล ที่สำคัญครูผู้สอนต้องมีความรู้ความสามารถในการบูรณาการ เชื่อมโยงความรู้พื้นฐานทั้งศิลปศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ และกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ แต่สภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ยังคงมีปัญหามาก ส่วนใหญ่เนื่องจากครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถเฉพาะวิชา ไม่มีทักษะในการปฏิบัติ ไม่นำเทคนิคการสอนที่แปลกใหม่และเหมาะสมสัมพันธ์กับบทเรียนมาใช้ ไม่สามารถผลิตสื่อการสอนที่มีคุณภาพได้ การวัดผลประเมินผล ไม่ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังคงมีปัญหในเรื่องของงบประมาณและบุคลากร การสอนของครูสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนที่เคยปฏิบัติมาหรือสอนตามประสบการณ์ของครูผู้สอน โดยมากจะสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม ยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกทั้งความคิด และการริเริ่มสร้างสรรค์และยังสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาว่าเป็นการมุ่งการเรียน เป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจากสื่อและวัสดุการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพโดยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติด้าน เก่ง ดี มีความสุข

2. ปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า

2.1 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีปัญหาด้านการวัดและประเมินผลสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ไม่ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้การวัดผลประเมินผลไม่ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ซึ่งได้แก่ความจำ ความเข้าใจ กระบวนการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า ด้านทักษะพิสัย ได้แก่การทำให้ชำนาญ การทำให้สมบูรณ์ และด้านจิตพิสัย ได้แก่การเรียนรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การจัดระบบกิจพิสัย ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล

2.2 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีปัญหาด้านเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลางรองลงมา เพราะครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ส่วนมากไม่มีวุฒิการศึกษาด้านศิลปศึกษา จึงไม่เข้าใจเนื้อหาของสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียนได้ ตลอดจนไม่สนใจศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์เพิ่มเติม จากสื่อประเภทต่างๆ การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม แต่สภาพการเรียนการสอนยังคงมีปัญหามาก ส่วนใหญ่เนื่องจากครูผู้สอนขาดความรู้ความสามารถเฉพาะวิชา ไม่มีทักษะในการปฏิบัติ ไม่นำเทคนิคการสอนที่แปลกใหม่และสัมพันธ์กับบทเรียนมาใช้

2.3 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 มีปัญหาด้านการสอนตามแผนการสอน อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ อาจ

เป็นเพราะว่า การสอนตามแผนการสอนเป็นส่วนสำคัญของการบริหารหลักสูตร เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรต้องการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมายและคำอธิบายการใช้หลักสูตร เพื่อที่จะสามารถวางแผนการสอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์นำทาง และจุดประสงค์ปลายทางได้ และปัญหาในการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร ไม่เข้าใจความหมาย ทิศทางและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลาย

2.4 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีปัญหาด้านการสื่อการสอนในระดับมาก ดังนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรงบประมาณซึ่งจัดสรรตามรายหัวของนักเรียน จึงได้รับงบประมาณน้อยประกอบกับครูผู้สอนไม่สามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้ เพราะไม่มีความรู้และเวลาในการผลิตสื่อ และครูประถมศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำ และการใช้อุปกรณ์การสอน คือ ขาดงบประมาณ ไม่มีความสามารถในการผลิตสื่อ

2.5 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีปัญหาด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ อาจเป็นเพราะหลักสูตรกลางไม่ได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ ให้โรงเรียน ครูผู้สอนจึงไม่สามารถนำมาปรับให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นได้ และครูผู้สอนมีปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้เพราะหลักสูตรกำหนดสิ่งต่างๆ ไว้อย่างกว้างๆ ไม่มีรายละเอียดของเนื้อหา จุดประสงค์ และกิจกรรมที่ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ไม่ได้

2.6 ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งจัดสรรตามรายหัวของนักเรียน และด้านบุคลากร ที่มีจำนวนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

3. ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในด้านหลักสูตร มากกว่าครูที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้คงเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง ได้รับงบประมาณซึ่งจัดสรรตามรายหัวของนักเรียนทำให้ได้รับงบประมาณน้อย ประกอบบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ต้องทำการสอนหลายวิชา และสอนประจำชั้น ถ้าไม่มีการวางแผนการสอน ศึกษารูปแบบหรือวิธีการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ที่หลากหลาย ต่างสื่อประเภทต่างๆ เช่น เอกสารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ วารสาร สิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์จะไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

6.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ควรอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ด้าน ให้แก่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ เพื่อให้ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันควรศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและนำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะกับสภาพโรงเรียน

2) โรงเรียนที่มีขนาดเล็กควรให้ความสำคัญในเรื่องหลักสูตรมากกว่าด้านอื่น ๆ

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ เช่น วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ของครูผู้สอน

2) ควรพัฒนาแผนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้

7. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

7.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ เช่น วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ของครูผู้สอน

7.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาแผนการสอนสาระการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในระดับประถมศึกษา แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้

8. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

_____. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2544). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เชษฐา ผาจันทร์. (2541). ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เดชา ศิริเกษ. (2535). การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร กับเขตการศึกษา 9 เกี่ยวกับการประกวดศิลปะเด็ก.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



- ประยง มาแสง. (2540). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา เกาทอง. (2530). การวัดและประเมินผลทางศิลปกรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2532). ทักษะศิลปะศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2548). แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พัฒนา. (เอกสารอัดสำเนา).
- House-Gardner, Sharon Lee. (1985). A Study of The Effect of Past Environmental Experience on Children's Cognitive Imaginary and Their Resulting Art Expressions [Abstract], Doctoral Dissertation, University of Cincinnati. In Dissertation Abstract International, p.391A.
- Al-Allaq, Talib Ali. (1989). Cultural and Environmental influences Reflected in Children's Drawings from Urban and Rural Elementary Schools in and around Baghdad Iraq. [Abstract]. Doctoral Dissertation, The Florida State University. In Dissertation Abstract International, p. 856.